

Informatiebrief

Aan: Volksvertegenwoordigers van Flevoland
Datum: 22 december 2021
Onderwerp: Informatiebrief Regionale Energiestrategie Strategie (RES) 2.0 Flevoland

Geachte volksvertegenwoordigers van Flevoland,

Deze zomer hebben de verschillende volksvertegenwoordigingen van Flevoland ingestemd met de Flevolandse Regionale Energiestrategie (RES) 1.0. Deze informatiebrief is opgezet door het kernteam RES Flevoland om u te informeren over de stand van zaken van RES Flevoland. In deze brief staan we eerst kort stil bij de context, en blikken we vervolgens terug op wat er zoal gebeurd is in de periode tot en met de vaststelling van de RES 1.0. Daarbij hebben we in het bijzonder aandacht voor de verwerking van moties en amendementen die bij de concept-RES en RES 1.0 zijn aangenomen. In het tweede deel van deze informatiebrief blikken we vooruit op het proces van de RES 2.0 en de belangrijkste thema's waarvoor de regio de komende periode aan de lat staat. Tot slot lichten we toe op welke wijze wij u de komende periode willen betrekken bij het RES 2.0 proces.

Context

Nederland staat voor een grote opgave. Met het Klimaatakkoord (2019) heeft Nederland zich gecommitteerd aan het terugbrengen van de nationale CO₂ uitstoot naar 49% in 2030 en 95% in 2050.¹ Het recente rapport van het Intergovernmental Panel for Climate Change (IPCC) uit augustus 2021 heeft nogmaals benadrukt dat de tijd dringt om de uitstoot van schadelijke broeikasgassen te beperken. Tegen deze achtergrond werkt Flevoland aan haar Regionale Energiestrategie, een samenwerkingsverband waarin overheden en maatschappelijke partners in thematisch georganiseerde bouwsteengroep- en werken aan mogelijkheden voor energieopwek en besparing. De Flevolandse RES kenmerkt zich door een orga-

nisatie van onderop waarin de verschillende maatschappelijke partners tezamen met overheden zitting nemen in de adviesraad van de Flevolandse RES. Uit de praktijk blijkt brede waardering voor deze opzet.

De kern van de Regionale Energiestrategie is het zogenaamde bod wat de regio's doen aan het Rijk, waarin de regio in Terawattuur (TWh) aangeeft hoeveel grootschalige elektriciteitsopwek zij bij willen dragen in 2030 aan de nationale doelstelling van 35 TWh. Het proces rondom de RES-en wordt gefaciliteerd door het Nationaal Programma RES (NPRES).

¹ De reductiedoelstellingen zijn ten opzichte van het basisjaar 1990.

Van Startnotitie naar concept-RES en RES 1.0

Eind 2019 is de Startnotitie RES Flevoland vastgesteld door de verschillende volksvertegenwoordigingen. Daarmee is het startschot gegeven voor het Flevolandse RES traject. In de Startnotitie is besloten dat de kern van de Flevolandse concept-RES bestaat uit bestaand beleid. De concept-RES is in de zomer van 2020 vastgesteld door gemeenteraden, provinciale staten en de algemene vergadering in Flevoland. Bij de vaststelling van de concept-RES zijn een reeks moties en amendementen aangenomen. Kortweg onderscheiden we drie soorten moties en amendementen:

1. Moties en amendementen waarvan de strekking reeds tot uitvoering is gebracht bij de concept-RES c.q. RES 1.0;
2. Tekstuele aanpassingen aan de concept-RES;
3. Moties die worden meegenomen in het RES proces en in uitvoering zijn tot de RES 2.0.

Een volledig overzicht van de aangenomen moties en amendementen is opgenomen in Bijlage I – Reactienota moties en amendementen Concept RES Flevoland. Hieronder staan de moties uit de derde categorie en beoogde uitvoering daarvan kort beschreven.

Amendement Provincie Flevoland – Kaderstelling RES-ambities

Provinciale Staten hebben een motie aangenomen waarin het de regio opdraagt niet enkel een onderzoek te starten naar de mogelijkheden voor hernieuwbare energie, maar ook alternatieve energie. De RES Flevoland heeft dit uitgewerkt in het proces van de energieverkenning, waarin ook (naast de grootschalige zon- en windenergie die de basis uitmaken van de RES) gekeken wordt naar aardwarmte, bodemenergiesystemen en diverse vormen van aquathermie. Ook worden de mogelijkheden van energieopslag en slimme energiesystemen verkend.

Motie Gemeente Almere – Gunstig klimaat voor Almeerse initiatieven en Pilots

De gemeenteraad van Almere draagt met deze motie op om experimentele ontwikkelingen op het gebied van de energietransitie meer aandacht te geven. De Flevolandse RES blijft voortdurend nieuwe energie-initiatieven volgen en waar mogelijk ondersteunen gedurende het RES 2.0 proces.

Motie Gemeente Almere – Ruimtelijke Ordening optimaliseren voor de energietransitie

De gemeenteraad van Almere verzoekt met deze motie om te komen tot een overzicht van knelpunten in de netinfrastructuur en (toekomstige) slimme oplossingen die zorgen voor een efficiënter energiegebruik. In de Flevolandse RES 2.0 blijft de situatie rondom het elektriciteitsnet een van de belangrijkste aandachtspunten. In de bouwsteen infrastructuur is de regio voortdurend in gesprek met de netbeheerder en andere belanghebbenden om knelpunten zo vroeg mogelijk te identificeren en te zoeken naar oplossingen.

Na vaststelling van de concept-RES is de regio in de periode augustus 2020 tot juni 2021 hard aan de slag gegaan om de concept-RES uit te werken naar de RES 1.0. De belangrijkste zaken die aan de RES 1.0 zijn toegevoegd en aangescherpt, ten opzichte van de concept-RES, zijn:

- **Herijking van het Flevolandse bod tot 5,8 TWh**

Het RES 1.0-bod van Flevoland bedraagt, nog steeds op basis van bestaand beleid, 5,81 TWh hernieuwbare elektriciteit in 2030. Dit is ruim 1 TWh hoger dan het bod uit de concept-RES. Deze herijking is uitgevoerd op basis van een methodiek ontwikkeld door het Planbureau van de Leefomgeving (PBL). Met de nieuwe methodiek wordt met hetzelfde aantal windturbines en zonnepanelen en dezelfde opgestelde vermogens meer elektriciteit geproduceerd dan in de concept-RES werd verondersteld. Ook het opnemen van bestaande en geplande projecten rond zon op dak en zon op land in stedelijk gebied, draagt voor een klein deel bij aan de verhoging van het bod. Ondanks de verandering in het getal, zijn de ambities van de RES-regio Flevoland niet veranderd ten opzichte van de concept-RES.

- **Uitwerking participatie**

Voor de RES 1.0 heeft de regio gekeken naar de lessen die te trekken zijn uit de afgelopen participatietrajecten en uitgangspunten vastgelegd voor nieuwe trajecten. Concreet heeft dit geleid tot aanscherping van de participatieparagraaf in het RES-document en toevoeging van de participatiewaaiër. In FEA-verband is een breder onderzoek gestart naar de opvattingen van Flevolandse burgers over de energietransitie in het algemeen via het raadplegen van een burgerpanel. Een onderdeel daarvan betreft een de eerder genoemde RES-peiling waarin inwoners ook vragen over de RES zijn gesteld.

- **Regionale afspraken en uitgangspunten over de warmtetransitie**

De regio heeft afspraken gemaakt over de verdeling van warmte binnen de regio. Ook is afgesproken richting de oplevering van de Transitievisies Warmte (TVW's) een gezamenlijke kennisstructuur uit te werken en te komen tot regionale aandachtspunten voor warmtenetten.

Bij de besluitvorming rond de RES 1.0 zijn de volksvertegenwoordigingen van Flevoland in de gelegenheid geweest om amendementen en moties in te dienen. Daarvan zijn een reeks moties en één amendement aangenomen. Hieronder gaan we in op de moties van de derde categorie (zie de toelichting op de categorieën

hierboven), waarbij we kort weergeven hoe deze in het proces richting RES 2.0 worden meegenomen. Een volledig overzicht van de aangenomen moties en amendementen is opgenomen in Bijlage II - Reactie Kernteam RES op moties en amendementen RES 1.0 Flevoland.

Amendement gemeente Lelystad – Woningbouw

De gemeenteraad van Lelystad heeft een amendement aangenomen waarin het aangeeft daar waar na onderzoek (in het kader van de doorontwikkeling van de omgevingsvisie) blijkt dat woningbouw tot de mogelijkheden behoort, de woningbouw uiteindelijk prioritair te stellen aan ruimte voor nieuwe duurzame energieopwekking. In de energieverkenning (ook wel ruimtelijk potentie onderzoek, zie hieronder) in de RES 2.0 wordt deze prioriteitstelling als randvoorwaarde van Lelystad meegenomen.

Motie Provincie Flevoland – Inzicht in energiebesparing en –verbruik bij Flevolandse bedrijven/instellingen

Provinciale Staten heeft een motie aangenomen waarin het verzoekt de provincie Flevoland (eventueel met medeoverheden en partners) in kaart te brengen hoe zij Flevolandse bedrijven en instellingen aan hun meldingsplicht kunnen laten voldoen in aanloop naar RES 2.0. De resultaten van deze verkenning worden voor verdere besluitvorming aan PS voorgelegd. In de RES 2.0 is energiebesparing een van de belangrijke sporen (zie hieronder). Centraal in deze aanpak staat dat organisaties zich houden aan de geldende wet- en regelgeving. Onderdeel van de uitwerking van deze aanpak is om een gezamenlijke strategie te ontwikkelen op energiebesparing, en parallel hieraan te komen tot een lijst van 'quick-win' maatregelen.

Motie Provincie Flevoland – Flevolandse burgers aan het roer via een burgerpanel energietransitie

Provinciale Staten verzoeken met deze motie een inclusief, representatief en onafhankelijk Burgerpanel Energietransitie op te zetten en deze te laten meedenken en adviseren bij toekomstige RES-en. Bij de RES 1.0 heeft de regio reeds bestaande burgerpanels van gemeenten en provincie ingezet voor een eerste raadpleging. Deze is bijgevoegd als bijlage 3 – Resultaten nulmeting burgerpanels bij de RES 1.0. Daarnaast worden door de regio nieuwe manieren van burgerparticipatie onderzocht. Een van deze vormen is de Participatieve Waarde Evaluatie (PWE).

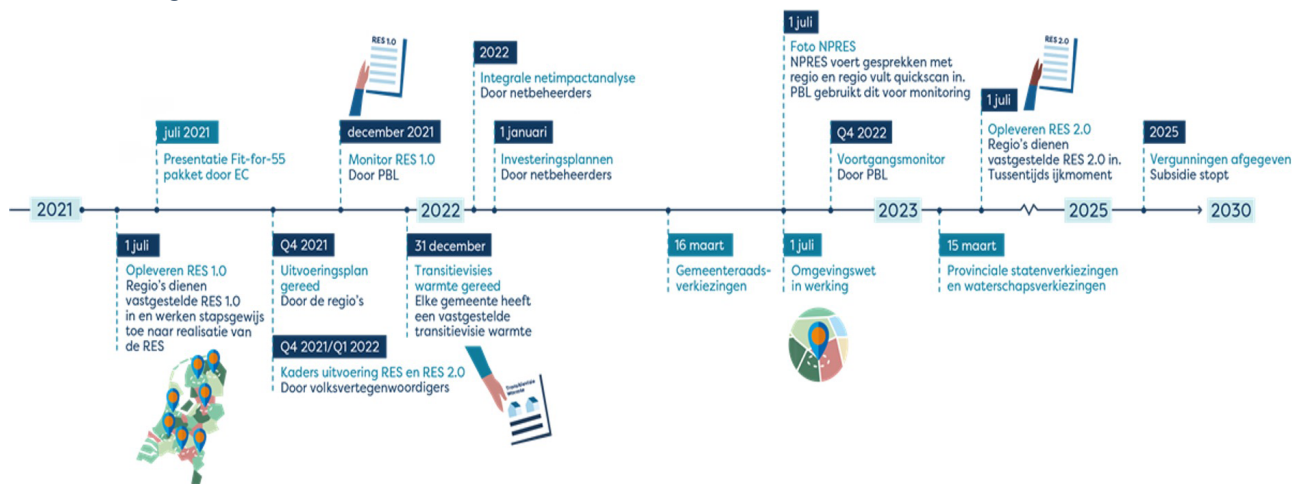
Nadat de Flevolandse gemeenteraden, provinciale staten en algemene vergadering hebben ingestemd met de Flevolandse RES 1.0 is het document, inclusief de

aangenomen moties en amendementen, in de zomer van 2021 aangeboden aan het Nationaal Programma (NP) RES.

Richting RES 2.0

In dezelfde zomer is de regio van start gegaan met de voorbereidingen van het RES 2.0 proces. Het proces richting RES 2.0 ziet er voor alle RES regio's als volgt uit:

Proces richting RES 2.0

In de twee jaar tussen de RES 1.0 en de oplevering van de RES 2.0 staan de (thematische) bouwstenen van de Flevolandse RES aan de lat om verschillende opgaven uit te werken. Input voor deze opgaven zijn:

- Moties en amendementen bij de concept-RES en RES 1.0 (zie hierboven);
- Nieuwe opdrachten uit de hernieuwde handreiking en werkbladen van het Nationaal Programma RES;
- Openstaande opdrachten vanuit de RES 1.0.

Aan de hand van deze input ziet de regio voor de komende twee jaar, de volgende onderwerpen als belangrijkste opgave.

Inwonerbetrokkenheid

Betrokkenheid van inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners bij de energietransitie is randvoorwaardelijk. Om de betrokkenheid van deze doelgroepen te vergroten, onderzoekt de regio nieuwe participatievormen richting de RES 2.0. Bij inwonerparticipatie bestaat de wens om niet enkel de 'usual suspects' te betrekken, maar in te zetten op het betrekken van een representatieve en inclusieve groep. Bovendien moet het gesprek (het uitwisselen van informatie) centraal staan. Het Bestuurlijk Overleg (BO) van de RES Flevoland heeft

eind 2021 besloten om een Participatieve Waarde Evaluatie (PWE) in te zetten als instrument wat in deze behoeften voorziet. De invulling van de PWE is nog aan uitwerking onderhevig. Om de bewustwording over de energietransitie onder Flevolandse te vergroten intensificeert de regio de reeds bestaande bewustwordingscampagne gedurende het RES 2.0 proces.

De bouwsteen participatie werkt in nauwe samenwerking met de bouwsteen democratische borging nader uit hoe de Flevolandse volksvertegenwoordigers zo goed mogelijk betrokken kunnen worden bij het RES 2.0 proces. In de volgende paragraaf kunt u hier meer over lezen.

Energieverkenning

De Flevolandse RES 1.0 is gebaseerd op bestaand beleid dat op moment van schrijven in uitvoering is. De bouwsteen ruimtelijke potentie is inmiddels gestart met de energieverkenning. In dit traject onderzoekt de bouwsteen de mogelijkheden en beperkingen om in de periode na 2030 tot een duurzaam Flevolands energiesysteem te komen. Hierin worden de mogelijkheden onderzocht voor duurzame energieopslag, transport en opwek in de regio. De energieverkenning kent een nauwe samenhang met de bouwsteen participatie en democratische borging bij het ontwikkelen van nieuwe participatievormen in de Flevolandse RES.

Netinfrastructuur

Om de energietransitie mogelijk te maken, is een goed functionerende netinfrastructuur van groot belang. Daarom zijn de Flevolandse RES partners in de bouwsteen infrastructuur voortdurend in gesprek over mogelijke netcongestie en het voorkomen hiervan. De basis voor dit gesprek is de netimpactanalyse, waarin de netbeheerders de opwekplannen van de Flevolandse RES doorrekenen en vertalen naar de impact op het elektriciteitsnet. Ook houdt de regio zicht op ontwikkelingen aan de vraagzijde (waaronder ook datacenters) en autonome ontwikkelingen zoals de uitrol van zon op dak. Oplossingen voor mogelijke netcongestie worden enerzijds gezocht in slimme oplossingen, waaronder energieopslag, anderzijds op het gebied van verzwaring van het elektriciteitsnet.

Energiebesparing

Energie die niet wordt gebruikt, hoeft ook niet duurzaam te worden opgewekt. Daarom zet de RES Flevoland de komende periode in op energiebesparing bij bedrijven en instellingen. Dat doet de regio door inzichtelijk te maken wat het besparingspotentieel is van deze doelgroep en een strategie te ontwikkelen op energiebesparing. Deze strategie zal uit een mix bestaan van zowel normerende als stimulerende elementen. Tegelijkertijd inventariseert de regio bestaande kennis door geleerde lessen uit het verleden te delen en zo te komen tot een lijst van 'quick-win' maatregelen. Ook energiebesparing bij woningen maakt onderdeel uit van het RES 2.0 proces. Dit onderdeel wordt opgepakt door de bouwsteen warmte.

Warmte

Flevolandse gemeenten stellen uiterlijk het eerste kwartaal van 2021 hun Transitievisie Warmte (TVW) vast. In de TVW's geven de gemeenten aan hoe zij hun gebouwde omgeving aardgasvrij maken richting 2050. In de RES gaat de bouwsteen warmte aan de slag om de keuzes uit de verschillende TVW's te inventariseren. Een belangrijk onderdeel hiervan is het op regionaal niveau bekijken wat de impact op het elektriciteitsnet is van de gemaakte keuzes. Dat gebeurt in nauwe samenwerking met de bouwsteen infrastructuur. Ook bekijkt de bouwsteen waar de regio meerwaarde kan bieden bij de gemeentelijke vervolgstap op de TVW's: het opstellen en uitvoeren van Wijkuitvoeringsplannen. Er liggen onder andere kansen voor de RES Flevoland op het vlak van inkoop, kennisontwikkeling en stimuleringsinstrumenten.

Het betrekken van de Flevolandse volksvertegenwoordigers bij de RES 2.0

In de RES Flevoland werken betrokken maatschappelijke partners samen in een regionaal proces. Tegelijkertijd is de besluitvorming over de RES in eigen huis geregeld. In de RES is afgesproken dat de betrokken bestuurders zorgdragen dat volksvertegenwoordigers in eigen huis goed aangesloten blijven op het RES proces. Daarbij heeft het kernteam RES in het verleden informatiesessies en webinars georganiseerd om u als volksvertegenwoordiger zo goed mogelijk te informeren over het verloop en de stand van zaken van de RES Flevoland. In het RES 2.0 proces zal het kernteam dit blijven doen.

Aanvullend is het kernteam op zoek naar nieuwe manieren om volksvertegenwoordigers periodiek te betrekken bij het RES 2.0 proces. De doorlooptijd van de RES 2.0 is immers langer dan bij voorgaande versies, waarbij we willen borgen dat u als volksvertegenwoordiger goed op de hoogte blijft en input kunt leveren in aanloop naar de besluitvorming rond de RES 2.0 in het voorjaar van 2023. Door de bouwsteen democratische borging wordt het gesprek gevoerd met de verschillende griffies van Flevoland om dit nader vorm te geven.

Tot slot

Met deze informatiebrief hopen we u voldoende te hebben geïnformeerd richting het RES 2.0 proces. We kijken er naar uit u gedurende het RES 2.0 traject te begroeten in een van onze informatiesessies of nog nader te ontwikkelen werkvormen.

Met vriendelijke groet, namens het Bestuurlijk Overleg RES Flevoland,

Gedeputeerde J.A. Fackeldey (voorzitter), Provincie Flevoland

Wethouder J. Hoek, gemeente Almere

Wethouder A. van Amerongen, gemeente Dronten

Wethouder J. Schoone, gemeente Lelystad

Wethouder J.W. Simonse, gemeente Noordoostpolder

Wethouder G. Post, gemeente Urk

Wethouder E.W. Suithoff, gemeente Zeewolde

Heemraad A. Poppe, Waterschap Zuiderzeeland